

Molestowanie seksualne

zachowania i wypowiedzi o charakterze seksualnym naruszające godność drugiej osoby.

Molestowanie - definicja

Według definicji - molestowanie to każdego rodzaju niepożądane zachowanie, którego celem lub skutkiem jest naruszenie godności osoby fizycznej i stworzenie wobec niej zastraszającej, wrogiej, poniżającej lub uwłaczającej atmosfery.

Molestowanie jest to każde zachowanie podejmowane w celu poniżenia drugiej osoby i pokazania swojej wyższości nad nią. Zawsze godzi w godność osobistą ofiary.

Czym jest molestowanie ?

Molestowanie jest rodzajem dyskryminacji. Mimo, iż według Słownika Języka polskiego molestowanie oznacza naprzykrzać się, natrętnie o coś prosić i odwołuje się do zachowań powtarzalnych, to może mieć także charakter aktu jednorazowego. Molestowanie ma wiele wspólnego z konfliktem - nierozwiązany a eskalowany konflikt może przerodzić się w molestowanie, np. pracownika.

Naruszenie godności może być wynikiem różnego rodzaju zachowań wyrażających się zarówno w gestach, słowach, stwierdzeniach, obrazach znieważających czy szykanujących daną osobę bądź w jakikolwiek sposób ją nękających.

Kto może być ofiarą molestowania ?

Najczęściej ofiarami molestowania padają kobiety. Są one narażone na molestowanie dosłownie wszędzie, na ulicy, w pracy, szkole, a nawet w domu. Wynika to z przekonania większości mężczyzn o bezbronności kobiet w takiej sytuacji. Molestowanie dotyczy może jednak każdego. Niestety w Polsce nadal uważa się, że ofiara molestowania jest winna całej sytuacji i zamiast otrzymać wsparcie, staje się obiektem potępienia.

Często molestowania doświadczają przedstawiciele mniejszości narodowych, etnicznych, autochtonicznych, osoby o określonej orientacji seksualnej, czy osoby o określonych przekonaniach, np. religijnych lub politycznych.

Rodzaje molestowania

Molestowanie przyjmuje różną postać. Ocena konkretnego zachowania jest bardzo subiektywna, uzależniona od nastawienia i usposobienia adresata. Dla kogoś krzywdzące mogą być żarty, czy rozmowy zawierające podtekst seksualny, które ktoś inny będzie uważał za zwyczajną formę komunikacji. Przejawem molestowania jest także jakakolwiek forma zacieśniania więzi, na którą ofiara nie ma ochoty.

- Jednym z rodzajów takiego zachowania jest molestowanie słowne znane jako zjawisko catcalling, polegające na wulgarnych zaczepkach lub komentarzach, najczęściej o charakterze seksualnym kierowanych wobec nieznanych, przypadkowych osób w przestrzeni publicznej, np. mijanych na ulicy. „Gwiżdżę, bo jesteś ładna”, „Czy bardzo bolało jak spadał z nieba?”, „Ale masz ciało,, itp., to często spotykane zaczepki z podtekstem seksualnym. Sprawcy tego typu zachowań, upomnieni - próbują się usprawiedliwiać, mówiąc, że „to tylko głupie żarty”, „to takie końskie zaloty”,

Niejedna osoba, która doświadczyła catcallingu, zazwyczaj czuła się tak zaskoczona, że spowodowało to jej wejście w tryb „freeze” – paraliżu, który uniemożliwia podjęcie działania. To typowa reakcja na słowne molestowanie. W przypadku tym istotnym jest aby ktoś, kto jest świadkiem takiej sytuacji zainterweniował. Jest to zarówno forma wsparcia dla osoby molestowanej jak i pokazanie sprawcy, że jego zachowanie jest nieakceptowalne. Reagowanie na tę formę molestowania jest wskazane, jednak nie należy zapominać o ocenie własnego bezpieczeństwa. Może się zdarzyć tak, że zareagowanie na catcalling mogłoby zaognić sytuację lub stworzyć zagrożenie dla osoby zaczepianej. Wtedy warto powiadomić odpowiednie służby.

W sytuacji, gdy reakcja nie wiąże się z zagrożeniem, można zastosować metodę 5D opracowaną przez ruch Right to be, zajmujący się przeciwdziałaniem molestowaniu w przestrzeni publicznej. Metoda 5 D to:

1. „Dekoncentruj” (zapytaj o drogę osobę zaczepianą lub sprawcę, upuść jakiś przedmiot). Ma to na celu wybić sprawcę z czynu.
  2. „Dołącz innych” - Znajdź osobę, która pomoże zareagować – dobrze jest znaleźć osobę posiadającą autorytet np. właściciel klubu, kierowca autobusu, ochroniarz.
  3. „Daj wsparcie” – osoba doświadczająca molestowania, będzie potrzebowała otuchy – kogoś, komu będzie mogła opowiedzieć, co się wydarzyło i jak się z tym czuje.
  4. „Dochodź do głosu” – to technika polegająca na nazwaniu przemocowego zachowania wprost. Można to wyartykułować krótko, np. „ Proszę przestać”, „widzę co się dzieje” itp. Ważna jest ocena bezpieczeństwa przed zastosowaniem tej formy reakcji.
  5. „Dokumentuj” – to ostatnia z metody 5D technika, polegająca na nagrywaniu zdarzenia. Osoba doświadczająca molestowania będzie mogła potraktować je jako dowód jeżeli będzie chciała. Bez zgody osoby pokrzywdzonej zarejestrowanego zdarzenia nie należy udostępniać.
- Innym rodzajem molestowania są nacechowane seksualnie komunikaty przekazywane drogą niewerbalną lub za pomocą mediów komunikacyjnych (np. nagie zdjęcia lub filmiki wysyłane przez portale społecznościowe lub pokazywanie komuś gestów o charakterze seksualnym).
  - Najczęściej rozpoznawalnym jest molestowanie polegające na naruszeniu nietykalności cielesnej (np. szukanie okazji do obściskiwania, dotykania, ocierania się, obmacywania).
  - Często spotykanym rodzajem molestowania jest działanie polegające na wykorzystaniu władzy. Zastosowanie gróźb lub podstępu celem doprowadzenia do obcowania płciowego np. przez zwierzchnika w pracy czy wykładowcę na uczelni (egzamin nie będzie zaliczony, jeśli podwładna/studentka nie zgodzi się na seks).
  - Molestowaniem jest także seksualne wykorzystanie niepoczytalności, bezradności lub nadużycie stosunku zależności (np. odurzenie substancjami psychoaktywnymi lub doprowadzenie ofiary do stanu upojenia alkoholowego, by obcować z nią/nim bez jej/jego zgody).

W każdym z powyżej wymienionych sposobów molestowania należy, jeśli to możliwe zgłosić zdecydowany sprzeciw. Jeżeli osoba doświadczająca molestowania nie ma na tyle siły lub odwagi, warto otoczyć ją wsparciem i zareagować w jej imieniu. W przypadkach molestowania w instytucjach (zakłady pracy, uczelnie, urzędy) należy opracować odpowiednie procedury oraz prowadzić systematyczne szkolenia personelu uczące o tym, jak rozpoznać i reagować na molestowanie.

Skutki molestowania

Przekroczenie granicy drugiej osoby nigdy nie jest dobre i zawsze wiąże się ze skutkami. U niektórych skutki są odczuwalne przez krótki okres czasu, u innych, bardziej wrażliwych osób molestowanie odciska piętno na długie lata. Najczęściej wiąże się to z utratą bezpieczeństwa i zaburzeniem postrzegania siebie jako wartościowej jednostki. Zdarza się, że ofiary molestowania doświadczają wtórnej wiktymizacji, czyli powtórnego doświadczenia krzywdy, poprzez victim blaming czyli np. oskarżanie przez bliskich, rodzinę, czy współpracowników, że „ofiara” sama sprowokowała sprawcę wyglądem czy zachowaniem, a brak reakcji uznano za zgodę. Taki tok myślenia jest niedopuszczalny. Za czyn molestowania odpowiedzialny jest tylko i wyłącznie sprawca.

Osobom molestowanym należy okazać zrozumienie i wsparcie a w przypadkach, gdy skutkiem molestowania są stany lękowe lub depresja należy taką osobę skierować na konsultację do psychoterapeuty lub psychologa. Ważne jest, żeby osoba poszkodowana mogła opowiedzieć o swoich doświadczeniach bez narażenia się na ocenę.

PEŁNOMOCNIK
ds. Praw Pacjenta

Elwira Langner

